

PROGRAMA

L'assignatura es proposa senzillament adquirir una normalitat dins els programes de segon cicle, per a ser oferta en anys alternatius. Però això no és pas fàcil. Les innombrables i vellíssimes pressions ideològiques que sobre la història d'al-Andalus s'han exercit i s'exerceixen encara, impliquen una absència de recerca pertinent i una gran lentitud en l'adquisició de coneixements. Altrament les dificultats lingüístiques i la manca d'un utilitat conceptual clar fan de difícil accés o de quasi impossible comprensió els materials narratius i arqueològics.

S'intentarà, doncs, establir les bases per a l'estudi d'una societat "diferent" a, al menys, dos nivells: el de la seva estructuració i funcionament i el de que es tracta d'una societat liquidada, sense present, tota ella arqueològica, recoberta per unes societats vencedores i que imposen tot naturalment la seva perspectiva del "passat". Hom començarà per una consideració del que era l'espai "tribal" magrebí i el procés desigual de la seva islamització, per a continuar amb l'ocupació àrabo-bereber d'Hispania com a història i com a ideologia. El fet de que ho disposi únicament d'una cronologia "política" del moviment històric andalusí -ocupació, emirat, califat, taifes...- fa difícil defugir-la.

Algunes qüestions a considerar:

1. L'espai "tribal" magrebí. La "tribu", una organització política campanyera?
2. La constel·lació tribal; Ibn Khaldun i els antropòlegs imperialistes.
3. L'expansió de l'Islam. Conversió i integració social.
4. L'ocupació d'Hispania i la formació d'un nou espai social.
5. Espai tribal, administració àrab, neo-musulmans i la formació de fronteres.
6. Els límits de l'expansió àrabo-bereber.
7. La primària organització fiscal d'al-Andalus (711-750).
8. L'emirat omeya com a fórmula política en un context tribal hegemònic.
9. Els muwallad (neo-musulmans): 711-920.
10. El califat omeya: les estructures d'un poder polític centralitzat.

11. Les eines d'aquest poder polític: físic, moneda i iqta'at (concessions territorials).
12. Les unitats d'exploració agrícola o l'articulació política del poblament: alqueries i rafals i castells.
13. La xarxa urbana, el comerç llunyà i l'Estat.
14. Es pot entendre la crisi del califat?
15. Els "sobirans de les faccions" (muluk al-tawā'if) i la gran crisi del poder polític califal.
16. L'atac de la feudalitat armada, 1095-1240.
17. L'organització política almoràvid, des del Magrib. La seva crisi.
18. L'altre intent magribí: els almohada.
19. La recerca d'unes formes polítiques alternatives: els "ulamà", les petites dinasties...
20. La gran expansió feudal del segle XIII.
21. L'anomenat regne nasrí de Granada.

BIBLIOGRAFIA

- P. Guichard: Al-Andalus. Barral, Barcelona, 1976.
- M. Sánchez Martínez: "Anogeo y crisis del Estado cordobés" a Historia d'Andalucía, I, Planeta, Barcelona, 1980.
- P. Chalmers: "Concesiones territoriales en al-Andalus (hasta la llegada de los almorávides)" a Cuadernos de Historia, VI (1975) pp. 1-90
- M. Barceló: "La primera organització fiscal d'al-Andalus segons la Crònica del 754, 95-138/713(4)-755" a Faventia 1/2, 1979, pp. 231-261.

Nota:

Es manejarà molt de material dispers per revistes o formant part de volums a general poc útils. Els divendres hi haurà un seminari sobre com llegir la producció narrativa historiogràfica (ta'rikh ikhabar) musulmana. També s'estudiarà la formació d'una tradició geogràfica (sa. X-XII). Aquest seminari articulat amb les classes regulars podrà ampliar-se, si així es vol, amb el anunciat com a complement de l'assignatura d'Història econòmica medieval.